

Fənn sillabusu

İxtisas : 050406-"Maliyyə"
Fakültə: İqtisadiyyat və idarəetmə
Kafedra: Maliyyə idarəetməsi və audit

I.Fənn haqqında məlumat:

Fənnin adı: Maliyyə bazarları (ARTN-nin 07.08.2018-ci il tarixli F-537 sayılı əmr ilə təsdiq edilmişdir).
Kodu: İPF- B13
Tədris ili: I (2024/2025)
Semestr: II
Tədris yükü: Cəmi: 10 saat – (10 saat müəhazirə)
Tədris forması: Qiyabi
Tədris dili: Azərbaycan dili
AKTS üzrə kredit: 4 kredit
Auditoriya:

II.Müəllim haqqında məlumat: Hüseynli Nuran Mirəqil oğlu, Baş müəllim

Məsləhət günləri və saati: I gün saat 15⁰⁰-16⁰⁰.
E-mail ünvanı:nurangaga@yahoo.com
Kafedranın ünvanı: Lənkəran ş., Füzuli küç.,170-a

III.Tövsiyyə olunan dərslik, dərs vəsaiti və metodik vəsaitlər:

Əsas

1. V.Z.Zeynalov Maliyyənin əsasları. Bakı, 2008.
2. D.Bağirov, M. Həsənlı. Maliyyə / Dərs vəsaiti (ikinci buraxılış). Bakı: "İqtisad Universiteti" Nəşriyyatı, 2011.
3. N. Novruzov, X. Hüseynov Maliyyə. Dərslik. Bakı, 2007.
4. S. M. Məmmədov Maliyyə. Bakı, 1997.
5. Abbasov A.H. Qiymətli kağızlar və onlarla əməliyyatlar. Dərslik, Bakı, 2007
6. A.Kərimov, A.Babayev "Qiymətli kağızlar bazarı". Bakı, 2003.
7. E.Sadiqov "Azərbaycanın qiymətli kağız bazarı və onun inkişaf perspektivləri".Sankt-Peterburq, 2003.

Əlavə

8. Azərbaycan Respublikasının "Qiymətli kağızlar haqqında" Qanunu. Bakı, 1998.
9. D.Vəliyev, M. Rəhimov Beynəlxalq maliyyə Dərslik. Bakı, 2000.
- 10.S. M. Məmmədov Beynəlxalq maliyyə. Dərslik. Bakı, 2009.
- 11.Azim Heydəroğlu Abbasov «Qiymətli kağızlar və onlarla əməliyyatlar» (İnteraktiv üsulla) Bakı: «İqtisad universiteti» nəşriyyatı, 2007
12. Z.F. Məmmədov, V.Z.Zeynalov. Maliyyə, pul tədavülü və kredit. Dərslik. Bakı, 2007.

IV. Prerekvizitlər: Fənnin tədrisi üçün öncədən İqtisadiyyata giriş fənninin tədrisi vacibdir.

V. Korekvizitlər: Bu fənnin tədrisi ilə eyni vaxta başqa fənlərin də tədris olunmasına zərurət yoxdur.

VI. Fənnin təsviri və məqsədi: Daxili və xarici resursların iqtisadi inkişafa cəlb edilməsini təmin edən maliyyə bazarının mövcudluğu zərurətinə çevrilir. Belə ki, müasir şəraitdə maliyyə bazarları mülkiyyət formasından asılı olmayaraq həm mikroiqtsadi səviyyədə, həm də dövlət səviyyəsində onların maliyyə resursları ilə təmin edilməsində mühüm rol oynayır. Deməli, bazar iqtisadiyyatının inkişafı maliyyə bazarı olmadan mümkün deyildir. Maliyyə bazarı pul vəsaitlərinin hərəkətinin təşkil edilməsinin xüsusi forma və sferası olub maliyyə münasibətləri sferasında alqı-satqı münasibətlərinin məcmusudur. Maliyyə bazarının rolu onun yerinə yetirdiyi funksiyalarla müəyyən edilir. Maliyyə bazarı ehtəzaz bazar formasıdır ki, burada əmtəə kimi maliyyə resursları çıxış edir. Başqa sözlə, maliyyə bazarı pul vəsaitlərinin iqtisadi subyektlər arasında bölgüsünü təmin edən bazardır. Maliyyə bazarının məqsədi pul vəsaitlərinin səmərəli şəkildə səfərbər edilməsini və onların maliyyə resurslarına ehtiyacı olanlara satışını təmin etməkdən ibarətdir. Maliyyə bazarının rolu onun yerinə yetirdiyi funksiyalarla müəyyən edilir. "Maliyyə bazarları" fənni tələbələrə pul və kapital bazarlarının fəaliyyəti sahəsinin formalaşması və fəaliyyəti üzrə nəzəri və praktiki biliklərə yiyələnməsinə; Maliyyə bazarlarının mahiyyəti, funksiyaları və təsnifatı; müasir dövrdə Azərbaycanda maliyyə bazarının mövcud vəziyyəti və fəaliyyət xüsusiyyətləri, sığorta bazarı, qiymətli kağızlar bazarı və birja, Beynəlxalq maliyyə bazarları və s. iştirakçıları fəaliyyətinin tənzimləməsinin və nəzarətinin səmərəliliyinin qiymətləndirilməsi üçün zəruri olan nəzəri anlayışların və praktiki bacarıqların tələbələrə çatdırılmasına yönəldilmişdir.

VII. Davamiyyətə verilən tələblər: Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq davamiyyət meyarları nəzərə alınmaqla müəyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmır, onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır.

VIII. Qiymətləndirmə: Tələbələr biliyi 100 ballı sistemlə qiymətləndirilir. Bundan 50 balı tələbə semestr ərzində, 50 balı isə imtahanda toplayır. Semestr ərzində toplanan 50 bala aşağıdakılar aiddir: 20 bal seminar və laboratoriya dərslərində fəaliyyətinə görə və 30 bal kollokviumların nəticələrinə görə.

Qiymətləndirmə zamanı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq qiymətləndirmə meyarları nəzərə alınır. İmtahanda qazanılan balların maksimum miqdarı 50-dır. İmtahan biletinə bir qayda olaraq fənni əhatə edən 5 sual daxil edilir. Qiymət meyarları aşağıdakılardır:

- 10 bal- tələbə keçilmiş materialı dərindən başa düşür, cavabı dəqiq və hərtərəflidir.
- 9 bal-tələbə keçilmiş materialı tam başa düşür, cavabı dəqiqdir və mövzunun mətnini tam açə bilir.
- 8 bal-tələbə cavabında ümumi xarakterli bezi qüsurlara yol verir;
- 7 bal- tələbə keçilmiş materialı başa düşür, lakin nəzəri cəhətdən bezi məsələləri əsaslandırə bilmir
- 6 bal- tələbənin cavabı əsasən düzgündür.
- 5 bal-tələbənin cavabında çatışmazlıqlar var, mövzunu tam əhatə edə bilmir.
- 4 bal- tələbənin cavabı qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərək bezi səhvlərə yol verir;
- 3 bal- tələbənin mövzudan xəbəri var, lakin fikrini əsaslandırə bilmir;
- 1-2 bal- tələbənin mövzudan qismən xəbəri var.
- 0 bal- suala cavab yoxdur.

Tələbənin imtahanda topladıqı balın miqdarı 17-dən az olmamalıdır. Əks təqdirdə tələbənin imtahan göstəriciləri semestr ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladıqı bala əlavə olunmur.

Semestr nəticəsinə görə yekun qiymətləndirmə (imtahan və imtahanaqədərki ballar əsasında)

№	Bal	Qiymət	
		Sözlə	Hərflə
1.	91-100	Əla	A
2.	81-90	Çox yaxşı	B
3.	71-80	Yaxşı	C
4.	61-70	Kafi	D
5.	51-60	Qənaətbəxş	E
6.	50 və ondan aşağı	Qeyri-kafi	F

IX. Davranış qaydalarının pozulması: Tələbə Universitetin daxili nizam-intizam qaydalarını pozduqda əsasnamədə nəzərdə tutulan qaydada tədbir göröləcək.

X. Təqvim mövzu planı: Cəmi 10 saat (10 saat mühazirə)

№	Keçirilən <u>mühazirə</u> , seminar, məşğələ, laboratoriya və sərbəst mövzuların məzmunu	(Müh) Saat	Tarix
1	2	3	4
	Mühazirə mövzuları		
1	Mövzu: Maliyyə bazarlarının mahiyyəti, rolu və Azərbaycanda maliyyə bazarının mövcud vəziyyəti və fəaliyyət xüsusiyyətləri Plan 1. Maliyyə bazarının mahiyyəti və rolu 2. Maliyyə bazarının iştirakçıları (subyektləri) və onların bazara çıxışı 3. Maliyyə bazarının strukturu və maliyyə bazarının növləri 4. Azərbaycanda maliyyə bazarının ümumi xarakteristikası və maliyyə bazarının dövlət tənzimlənməsi 5. Azərbaycanda maliyyə bazarının segmentləri və onların müasir vəziyyətinin təhlili 6. Maliyyə bazarının subyektlərinin müasir dövrdə təhlili və qiymətləndirilməsi 7. Azərbaycanda maliyyə bazarının qanunvericilik bazası 8. Azərbaycan Respublikasının maliyyə bazarının perspektiv inkişaf yolları Mənbə: [Mühazirə materialları, 1-12]	2	
2	Mövzu: Qiymətli kağızlar bazarı və qiymətli kağızlar və valyuta bazarı Plan: 1. Maliyyə bazarının tərkib hissəsi qiymətli kağızlar bazarının mahiyyəti, modeli, rolu və əhəmiyyəti 2. Qiymətli kağızlar, onların növləri və qiymətli kağızlar bazarının peşəkar iştirakçıları 3. Qiymətli kağızlar bazarının funksiyaları və təsnifatı 4. Qiymətli kağızların funksiyaları, xüsusiyyətləri və əlamətləri 5. Qiymətli kağızların müxtəlif meyarlar üzrə təsnifləşdirilməsi və qruplaşdırılması 6. Respublikamızda qiymətli kağızlar bazarının idarəedilməsi	2	

	7. Valyuta bazarının mahiyyəti, onun funksiyaları və xüsusiyyətləri 8. Valyuta bazarının obyekt, subyektləri və əməliyyatçıları 9. Valyuta bazarının əsas iştirakçıları, növləri və seqmentləri Mənbə: [Mühazirə materialları, 1-12]		
3	Mövzu: Pul bazarı, kapital bazarı, qızıl bazarı və sığorta bazarı Plan: 1. Pul bazarı anlayışı, əsas alətləri və pul bazarı iştirakçıları 2. Kapital bazarının mahiyyəti, tərkibi və funksiyaları 3. Kapital bazarının müxtəlif meyarlara görə təsnifatı 4. Qızıl bazarının məzmunu və funksiyaları 5. Qızıl bazarının əməliyyatları, obyekt, subyektləri və növləri 6. Sığorta bazarı, onun təşkil prinsipləri və strukturu Mənbə: [Mühazirə materialları, 1-12]	2	
4	Mövzu: Fond birjası və fond bazarı. İpoteka, lizinq və faktoring xidməti bazarları Plan: 1. Fond bazarı anlayışı və Azərbaycan fond bazarı sektorları 2. Fond birjası və onun əsas funksiyası 3. İnkişaf dərəcələrinə görə birjaların təsnifatı və birja indeksləri 4. Birja qaydaları və Bakı Fond Birjasının funksiyaları 5. İpoteka bazarının mahiyyəti və fəaliyyət mexanizmi 6. Lizinqin mahiyyəti, funksiyaları, növləri və təsnifatı 7. Faktoring xidməti bazarının mahiyyəti və xüsusiyyətləri 8. Azərbaycanda ipoteka bazarı və əhalinin mənzil şəraitinin yaxşılaşdırılmasında ipoteka bazarının əhəmiyyəti və rolu 9. İpoteka kreditlərinin verilməsi mexanizmləri Mənbə: [Mühazirə materialları, 1-12]	2	
5	Mövzu: Dövlət, kommersiya və korporativ qiymətli kağızları Plan: 1. Mərkəzi hökumətin qiymətli kağızları və dövlət qiymətli kağızlarının funksiyaları və növləri 2. Bələdiyyələrin qiymətli kağızlarının mahiyyəti və məqsədləri 3. Veksel və onun növləri 4. Çek, onun növləri və rekvizitləri 5. Bank sertifikatının mahiyyəti və növləri 6. Səhmlərin təsnifatı və növləri 7. İmtiyazlı səhmlər və onların növləri 8. İstiqrazların mahiyyəti və təsnifatı Mənbə: [Mühazirə materialları, 1-12]	2	
X	Cəmi:	10	

XI. Fənn üzrə tələblər: Maliyyə bazarı sahəsində yaradıcı, təşəbbüskar kadrların hazırlanmasında Maliyyə bazarları fənninin öyrənilməsinin mühüm rolu vardır. Maliyyə bazarları münasibətlərinin iqtisadi mahiyyətinin öyrənilməsi, onun ictimai proseslərdə yerinin və rolunun araşdırılması maliyyə fəaliyyətinin dəqiq sərhədlərini müəyyən etməyə, mövcud maliyyə bazarları münasibətlərinin vəziyyətini peşəkarcasına qiymətləndirməyə, onun inkişafının nəticələrini əvvəlcədən görməyə imkan verir. Bu istiqamətdə əsas tələb və tapşırıqlar:

- Azərbaycan Respublikasında maliyyə bazarının inkişaf proqramının məqsəd və vəzifələri öyrənmək;
- Azərbaycan Respublikasında maliyyə bazarının iştirakçılarının fəaliyyətinin tənzimlənməsi və nəzarəti haqqında biliklərə yiyələnmək;
- Valyuta bazarı, kredit bazarı, qızıl bazarı və s. bazarlar haqqında elmi biliklərə yiyələnmək.

XII. Fənn üzrə təlimin nəticələri:

Fənni öyrənməklə tələbələr bilməlidir:

- Azərbaycanda maliyyə bazarının bazarının dövlət tənzimlənməsinin müasir vəziyyətini;
- Azərbaycanda maliyyə bazarının seqmentləri və onların müasir vəziyyətinin təhlilini;
- Qiymətli kağızların müxtəlif meyarlar üzrə təsnifləşdirilməsi və qruplaşdırılmasını;
- İpoteka, Lizinq və Faktoring xidməti bazarlarının fəaliyyət mexanizmini öyrənmək;

XIII. Tələbələrin fənn haqqında fikrinin öyrənilməsi:

XIV:Kollektivium sualları:

1. Maliyyə bazarının mahiyyəti və rolu
2. Maliyyə bazarının iştirakçıları (subyektləri) və onların bazara çıxışı
3. Maliyyə bazarının strukturu və maliyyə bazarının növləri
4. Maliyyə bazarının tərkib hissəsi qiymətli kağız bazarının mahiyyəti, modeli, rolu və əhəmiyyəti
5. Qiymətli kağızlar, onların növləri və qiymətli kağız bazarının peşəkar iştirakçıları
6. Qiymətli kağız bazarının funksiyaları və təsnifatı
7. Qiymətli kağızların müxtəlif meyarlar üzrə təsnifləşdirilməsi və qruplaşdırılması

8. Valyuta bazarının mahiyyəti, onun funksiyaları və xüsusiyyətləri
9. Lizinin mahiyyəti, funksiyaları, növləri və təsnifatı
10. Qızıl bazarının məzmunu və funksiyaları

XV. İmtahan sualları

1. Maliyyə bazarının mahiyyəti və rolu
2. Maliyyə bazarının iştirakçıları (subyektləri) və onların bazara çıxışı
3. Maliyyə bazarının strukturu və maliyyə bazarının növləri
4. Azərbaycanda maliyyə bazarının ümumi xarakteristikası və maliyyə bazarının dövlət tənzimlənməsi
5. Azərbaycanda maliyyə bazarının segmentləri və onların müasir vəziyyətinin təhlili
6. Maliyyə bazarının subyektlərinin müasir dövrdə təhlili və qiymətləndirilməsi
7. Azərbaycanda maliyyə bazarının qanunvericilik bazası
8. Azərbaycan Respublikasının maliyyə bazarının perspektiv inkişaf yolları
9. Maliyyə bazarının tərkib hissəsi qiymətli kağızlar bazarının mahiyyəti, modeli, rolu və əhəmiyyəti
10. Qiymətli kağızlar, onların növləri və qiymətli kağızlar bazarının peşəkar iştirakçıları
11. Qiymətli kağızlar bazarının funksiyaları və təsnifatı
12. Qiymətli kağızların funksiyaları, xüsusiyyətləri və əlamətləri
13. Qiymətli kağızların müxtəlif meyarlar üzrə təsnifləşdirilməsi və qruplaşdırılması
14. Respublikamızda qiymətli kağız bazarının idarəedilməsi
15. Valyuta bazarının mahiyyəti, onun funksiyaları və xüsusiyyətləri
16. Valyuta bazarının obyekt, subyektləri və əməliyyatçıları
17. Valyuta bazarının əsas iştirakçıları, növləri və segmentləri
18. Pul bazarı anlayışı, əsas alətləri və pul bazarı iştirakçıları
19. Kapital bazarının mahiyyəti, tərkibi və funksiyaları
20. Qızıl bazarının məzmunu və funksiyaları
21. Qızıl bazarının əməliyyatları, obyekt, subyektləri və növləri
22. Sığorta bazarı, onun təşkili prinsipləri və strukturu
23. Fond bazarı anlayışı və Azərbaycan fond bazarı sektorları
24. Birja qaydaları və Bakı Fond Birjasının funksiyaları
25. İpoteka bazarının mahiyyəti və fəaliyyət mexanizmi
26. Lizinin mahiyyəti, funksiyaları, növləri və təsnifatı
27. Faktoring xidməti bazarının mahiyyəti və xüsusiyyətləri
28. Azərbaycanda ipoteka bazarı və əhəlinin mənzil şəraitinin yaxşılaşdırılmasında ipoteka bazarının əhəmiyyəti və rolu
29. Mərkəzi hökumətin qiymətli kağızları və dövlət qiymətli kağızlarının funksiyaları və növləri
30. Bələdiyyələrin qiymətli kağızlarının mahiyyəti və məqsədləri
31. Çek, onun növləri və rekvizitləri
32. Bank sertifikatının mahiyyəti və növləri
33. Səhmlərin təsnifatı və növləri
34. İmtiyazlı səhmlər və onların növləri
35. İstiqrazların mahiyyəti və təsnifatı

Sillabus "Maliyyə idarəetməsi və audit" kafedrasının 26 dekabr 2024-cü il (07 sayılı protokol) tarixli iclasında təsdiq olunmuşdur

Kafedra müdiri: dos. Əlixan Bədəlov

Fənn müəllimi: B/m. Nuran Hüseynli